

# Etapas da Ditadura de Primo de Rivera (1923-1930)

## 1. Directorio Militar (1923-1925)

Esta primeira etapa caracterízase pola súa natureza provisional e polo protagonismo absoluto do estamento militar.

- **Composición e Mando:**
  - Xunta de nove xenerais de brigada e un contralmirante.
  - Miguel Primo de Rivera como o único que despachaba co Rei (Ministro Único).
- **Medidas Institucionais e de Orde Pública:**
  - Suspensión da Constitución de 1876 e disolución das Cortes.
  - Substitución de autoridades civís por militares (gobernadores civís).
  - Disolución de concellos e deputacións, substituídos por xuntas de vogais afíns.
  - Censura de prensa e prohibición de partidos políticos e sindicatos.
- **Accións contra o nacionalismo e o movemento obreiro:**
  - Disolución da Mancomunidad de Cataluña (1925).
  - Represión do "pistoleroismo" e das organizacións máis radicais (CNT).
- **O Éxito de Marrocos:**
  - Cambio de política: de abandonar o Protectorado a unha ofensiva conxunta con Francia.
  - **Desembarco de Alhucemas (setembro de 1925):** Grande éxito militar que remata coa guerra de Marrocos e outorga prestixio ao Ditador.
- **Creación da Unión Patriótica (1924):** Primeiro intento de crear un partido único para dar soporte social ao réxime.

## 2. Directorio Civil (1925-1930)

Nesta etapa, o réxime busca converterse nun sistema permanente e estable, integrando elementos civís.

- **Composición:**
  - Goberno mixto de militares e civís destacados (como Calvo Sotelo en Facenda ou Aunós en Traballo).
- **Institucionalización do Réxime:**
  - **Asemblea Nacional Consultiva (1927):** Órgano de carácter corporativo (non democrático) para elaborar un proxecto de nova Constitución (que nunca se aprobou).
- **Política Económica (Intervencionismo Estatal):**
  - Aproveitamento da boa coxuntura económica dos "anos vinte".

- Fomento de obras públicas (estrada, ferrocarril, regadíos).
- Creación de monopolios estatais: CAMPSA (petróleo) e Telefónica.
- Grandes Exposicións de 1929 (Sevilla e Barcelona).
- **Política Social (Corporativismo):**
  - Creación da Organización Corporativa Nacional.
  - Comités Paritarios (patróns e obreiros) para resolver conflitos laborais.
  - Colaboración da UGT no sistema, buscando integrar o socialismo moderado.
- **Crise e Caída:**
  - Aparición de forte oposición: universitarios, intelectuais, sectores do exército e republicanos.
  - Deterioro económico a finais da década.
  - Dimisión de Primo de Rivera en xaneiro de 1930 por falta de apoios (incluído o do Rei).

### 3. Cadro Comparativo: Directorio Militar vs. Directorio Civil

| Criterio                   | Directorio Militar (1923-1925)                                  | Directorio Civil (1925-1930)                                     |
|----------------------------|-----------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| <b>Natureza</b>            | Provisional, de excepción, "cirurxián de ferro".                | Voluntade de permanencia e institucionalización.                 |
| <b>Goberno</b>             | Integrado exclusivamente por militares.                         | Mixto (militares e técnicos civís).                              |
| <b>Obxectivo Principal</b> | Restablecer a orde pública e solucionar o problema de Marrocos. | Consolidar un novo modelo de Estado autoritario e corporativo.   |
| <b>Órgano Político</b>     | Suspensión de todo o sistema parlamentario.                     | Creación da Asemblea Nacional Consultiva (1927).                 |
| <b>Base Social</b>         | Apoio do Exército, a burguesía e a oligarquía agraria.          | Intento de atraer ás masas a través da Unión Patriótica e a UGT. |
| <b>Economía</b>            | Etapas de transición e control de gastos de guerra.             | Forte intervencionismo, monopolios e grandes obras públicas.     |
| <b>Conflito Clave</b>      | Finalización da Guerra de Marrocos (Alhucemas).                 | Xestión da crise económica e crecente oposición política.        |